

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»
Kyiv University of Market Relations**

ЗБІРНИК ТЕЗ

міжнародної науково-практичної конференції

THESIS

of International Scientific and Practical Conference

***АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ***

8 жовтня 2024 року

October, 8, 2024

CURRENT ISSUES OF LEGAL SCIENCE UNDER THE MARTIAL LAW

**Київ 2024
Kyiv 2024**

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»,
(протокол № 3 від 31.10.2024 р.)*

Рецензенти:

Вадим СТАРОДУБЦЕВ, кандидат юридичних наук, директор ДП «Центр судової експертизи та експертних досліджень» Державної судової адміністрації України

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 8 жовтня 2024) / за заг. ред. к.ю.н., доцента Загрішевої Н.В. – Київ: ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», – Київ 2024.– 173 с.

Збірник наукових праць присвячений питанням юридичної науки в умовах воєнного стану. Він дає можливість отримати чітке уявлення про теоретико-правові та методологічні проблеми правотворення, проблеми правотворення в окремих сферах адміністративного, господарського, цивільного, кримінального, екологічного та інших галузей права, проблеми реалізації норм міжнародного права в національному законодавстві України.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, аспірантів, студентів і фахівців у сфері права, державного управління тощо.

Збірник друкується в авторській редакції. Відповідальність за достовірність і точність інформації, наданої в рукописах, несуть автори.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Надія ЗАГРІШЕВА, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права Вищого навчального закладу «Київський університет ринкових відносин» (Київ, Україна).

Юлія ВОЛКОВА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права Вищого навчального закладу «Київський університет ринкових відносин» (Київ, Україна)

Ігор СЕРГЄЄВ, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права Вищого навчального закладу «Київський університет ринкових відносин» (Київ, Україна)

Олег ГАЙДУЧОК, викладач кафедри права Вищого навчального закладу «Київський університет ринкових відносин» (Київ, Україна)

Марина ШОЛУДЬКО, завідувач аспірантурою Вищого навчального закладу «Київський університет ринкових відносин» (Київ, Україна).

УДК 34

Вищий навчальний заклад
«Київський університет ринкових відносин», 2024

УДК 347.7

ЮДІН Олександр,

аспірант Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»

Київ, Україна

ОКРЕМІ НОРМАТИВНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТАМИ

XXI століття нерозривно пов'язане з впровадженням цифрових технологій та створенням нових механізмів правового регулювання у цій сфері. Беззаперечно, відносини глобалізації та інтенсивний розвиток ІТ-технологій спричиняють розвиток віртуальних активів, одним з видів яких є криптовалюта. Наразі криптовалюта стала одним із ключових аспектів фінансових відносин, а з появою відповідних засад законодавчого регулювання даного інституту – перспективним напрямком у сфері подальшого удосконалення та реформування відносин у фінансовій системі [1, с. 197].

Законодавчі колізії та прогалини, відсутність єдиного підходу до розуміння сутності й визначення правового режиму криптовалют у світі мають наслідком зловживання з боку недобросовісних користувачів криптовалют. Питання регулювання відносин із криптовалютами є не лише доцільним, а й необхідним, адже, як свідчить міжнародна практика, криптовалюти набирають усе більшу популярність у всьому світі, їх розвиток заборонити технічно неможливо й економічно недоцільно. Сьогодні ключовою метою вітчизняного законодавця має стати вжиття правових заходів, спрямованих на надання офіційного статусу криптовалюті, регуляції правовідносин щодо її обігу, зберігання, володіння, використання та проведення криптовалютних операцій в Україні [2, с. 390].

На сьогодні правове регулювання операцій з криптовалютами в Україні здійснюється наступними нормативно-правовими актами:

Законом України «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 року № 2074-IX [3]. Цей закон є основоположним документом, який визначає правовий статус віртуальних активів, їх класифікацію, право власності та інші ключові юридичні аспекти. Він також встановлює принципи регулювання ринку віртуальних активів та повноваження відповідних органів влади. Однак суттєвою перешкодою є те, що на сьогоднішній день вказаний закон не набрав законної сили. Момент набрання чинності цього законодавчого акту пов'язується з днем набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами» (законопроект № 2461) [4].

Віртуальний актив у розумінні Закону № 2074-IX – це нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю

даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав; він може бути забезпеченим або незабезпеченим. Закон встановлює співвідношення віртуального активу із електронними грошима та цінними паперами та визначає учасників ринку віртуальних активів та роль держави у регулюванні обороту віртуальних активів [5, с. 171].

Із часу підписання вказаного Закону у медіа оголосили про легалізацію криптовалюти в Україні. Однак, Мінцифри у повідомленні про підписання Закону України «Про віртуальні активи» № 2074-IX зазначило про «легалізацію сектору» як такого, що більше відповідає суті прийнятого нормативного акта [6].

Отже, навіть з прийняттям Закону України «Про віртуальні активи» залишаються певні проблемні аспекти у статусі криптовалюти в Україні та операціями з нею.

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року. Цей Закон спрямований на захист прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави, забезпечення національної безпеки шляхом визначення правового механізму запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон визначає віртуальний актив (криптовалюту) як «цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей». Він також встановлює вимоги до суб'єктів первинного фінмоніторингу щодо здійснення ідентифікації та верифікації клієнтів [7].

Податковий кодекс України, який визначає порядок оподаткування операцій з криптовалютою. Згідно з Кодексом, дохід від продажу криптовалюти оподатковується податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18%, а дохід від майнінгу криптовалюти – за ставкою 5% [8].

Цивільний кодекс України, який був доповнений новою статтею 179-1 «Поняття цифрової речі». Так, за статтею 179-1 Цивільного кодексу України, «цифровою річчю є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність. Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті...» [9].

Кодекс України з процедур банкрутства. Українські дослідники вказують, що «не очікуючи набуття чинності Законом України «Про віртуальні активи», законодавець у 2023 році виправдано вніс до КУЗПБ кілька норм із терміном «грошові кошти на електронних гаманцях боржника». Перед відкриттям провадження у справі про банкрутство,

введенням мораторію на задоволення вимог кредиторів та процедури розпорядження майном боржник зобов'язаний повідомити інформацію про наявні у нього електронні гаманці, їх реквізити та наповнення» [10, с. 658].

Отже, в законодавстві України правовий режим криптовалюти визначено через майно, а не засіб платежу. Зрозуміло, що використання криптовалюти як традиційного об'єкта цивільних прав є простішим, адже питання правового регулювання об'єктів цивільних прав вже врегульовані ЦК України та відповідно є велика судова практика щодо розуміння специфіки визначення та використання об'єктів цивільних прав. Але разом з тим концепція використання криптовалюти як засобу платежу передбачає велику законодавчу роботу, перш за все розуміння механізму введення криптовалюти як засобу платежу, особливостей розрахунків за допомогою криптовалюти та необхідність перегляду спеціального законодавства щодо платіжних систем.

Аналіз міжнародного нормативно-правового регулювання операцій з криптовалютами дозволяє зробити висновок про те, що таке регулювання є необхідним. Для того, щоб ринок криптовалют розвивався та залучав інвестиції, необхідно вирішити ряд проблем:

- встановити чи відповідає криптовалюта категоріям, що вже означені у національному законодавстві (наприклад, у ФРН криптовалюта є фінансовим інструментом, що оподатковується як капітал);

- визначити механізми мінімізації ризиків, що супроводжують проведення криптовалютних операцій. Насамперед, це стосується відмивання доходів, що отримувалися злочинним шляхом, або фінансування тероризму;

- розробити механізм оподаткування операцій, що проводяться із криптовалютою, з внесенням змін до національного податкового законодавства, з огляду на такі практики провідних країн;

- вирішити, чи визнаються цифрові гроші законним засобом платежу або вони будуть наділятися окремими функціями (наприклад, у Франції це є інструментом обміну);

- вирішити питання, пов'язане з ліцензуванням криптовалютного бізнесу, а саме щодо діяльності криптовалютних бірж та компаній. Проте, прийняття усіх цих рішень обмежуватиме головну перевагу таких операцій – анонімність [11, с. 41; 12, с. 173].

Таким чином, правове регулювання операцій з криптовалютами в Україні здійснюється такими нормативно-правовими актами як: Закон України «Про віртуальні активи», Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, КУзПБ.

Прийняття Закону України «Про віртуальні активи» у 2022 році було важливим кроком на шляху до врегулювання відносин із криптовалютою в Україні, зокрема, він містить вимоги щодо регуляторного нагляду за криптовалютними компаніями, відповідальності за порушення регуляторних

вимог та запровадження різних видів ліцензій для криптовалютних компаній. Однак, цей закон на даний час не набув чинності, що ускладнює реальний стан законодавчого врегулювання криптовалюти.

Отже, правове регулювання операцій з криптовалютами в Україні все ще перебуває на стадії розвитку, тому не охоплює всі аспекти здійснення обігу криптовалют і деякі питання залишаються невирішеними. Удосконалення правового регулювання відносин із криптовалютами в Україні сприятиме розвитку цього ринку та захисту інтересів його учасників.

Список використаних джерел:

1. Нескороджена Л.Л., Бонь Б.О., Кононець О.М. Сучасний стан правового регулювання криптовалюти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024 № 3. С. 197–200.
2. Ворон Д.М., Жигальов І.Г., Ткачов В.С. Правове регулювання криптовалюти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 390–392.
3. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. Верховна Рада України. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення 15.07.2024).
4. Проект Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> (дата звернення 15.07.2024).
5. Яновицька А.В. Передумови та тенденції правового регулювання криптовалюти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 169–172.
6. Україна легалізувала криптосектор – Президент підписав профільний Закон. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/ukraine-legalizuvala-kriptosektor-prezident-pidpisav-profilniy-zakon> (дата звернення: 15.07.2024).
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20?find=1&text=%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BF%D1%82#top> (дата звернення 15.07.2024).
8. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 15.07.2024).
9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 15.07.2024)
10. Деревянко Б.В., Коломоець Т.О., Колпаков В.К. Криптовалюта як об'єкт процедур банкрутства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 655–658.

11. Левицький В.О., Радинський С.В., Радинська С.С. Нормативно-правове регулювання ринку криптовалют та діяльності криптобірж в Україні та світі. *Інноваційна економіка*. 2023. № 3. С. 38–43.
12. Деревянко Б.В. Про порівняння господарської діяльності з видобутком криптовалюти («майнінгом») та здійсненням операцій із нею. *Право України*. 2018. № 5. С. 164–175.

1.5. трудове право; право соціального забезпечення